
Rába György

A HALADÁS FABULÁJA

Homályos padlásán matat
a haladás szegény rokon
talál egy pókhálós üvegcsét
a heverő limlomokon
megrázza még vígan kotyog
más lével házasítható
a lelemény neve titok
s az is miféle mire jó
hisz a jövőben az a szép
nemcsak az ír a majdani
ismeretlen maga a kór is
neve sincsen kimondani
de a találmány ünnepén e
kacabajkát föl húzhatod
még üköd hordta öltözékét
s tapsolják mint új divatot
voltunk és vagyunk próbabábuk
tánclépésekre nincs terünk
ha nem raknak ide-oda
csak egy helyben menetelünk

A GYÁSZ, A KÓBOR EB

Nyomodban kóbor eb
el sem kergetheted
a gyász a veszteség
üldöz húsodba tép
nem és nem enged el
vad agyari közt
vagy eledel
és nem más csak ahogy
sajgó seb tudatod
s felejtisz mindent amit
súgtak reményeid
s amit perc kegye ad

feledve akarat
kedv vágy terv dáridó
és minden ami jó
veszett fogaival
folyvást inadba mar
holnapodra tipor
a kegyeleti tor

Szakács Eszter

GENEZIS

A szerpentinén mentünk fel a hegyre,
s épp akkor, amikor a nap felkelt,
a mítoszoktól dúlt éjt nyomban elfelejtve,
a hold lágy hullámvászlóra bírta a tengert.

Fújdogálni kezdett a szél is, egyre
mélyebb kék lett az ég az űr alatt,
s a fák ámulattal néztek a levelekre,
s a fák felébresztették a madarakat.

Megálltunk ott együtt, akár a szikla,
amelyből forrás fakad hirtelen,
s kiáradt szemünkből a látvány, hogy kiszabja
létünk pontos határait a semmiben.

FÉREGLYUK, FÉNYÉV

Az úttesten vértócsa és keréknyom.
Krétaember karja szel fekete vizet.
A nejlonszákból kinéz egy arc, mintha
valamire várna, ami még megjöhet.

Az ismeretlen hordja ott az arcod,
a szája mintha súgni próbálná neked,
hogy harminckilenc vagy, s akár az estét,
a hűvös árnyékok lassan megtöltenek.

Felhők ígért, gyöngyszürke vonulása.
Szelek és évekig kitartott sóhajok.
Emlékszel az éjszakára, mikor ki-
választottál egy láthatatlan csillagot?

Féreglyuk, fényév, nap körüli pálya.
Az elveszett holdtérkép is eszedbe jut.
Krétaember úszik fekete úrben,
üvegszilánkok fénylenek, mint a Tejút.

Horn András

A NYELVI KOMIKUM KIS FENOMENOLÓGIÁJA PARTI NAGY LAJOSNÁL

Az itt következő feljegyzések meglehetősen szűk empirikus alapra támaszkodnak: Parti Nagy Lajos *egy* könyvének (SÁRBOGÁRDI JOLÁN: *A TEST ANGYALA*, Pécs, 1997, második kiadás) első három oldalára... Ami ezt a merészséget talán menti, az egyrészt P. N. L. stílusának hiperinformativitása (szinte minden szó újabb komikus „fenomén”), másrészt a nyelvi komikum absztrakt formáinak ismétlődése már ezen a rövid szövegen belül is. Ez elképzelhetővé teszi, hogy ezek a formák a továbbiakban is ismétlődni fognak. Ennek ellenére csak „mintákról” lehet itt szó, melyek jellemző erővel bírnak P. N. L. humoros fantáziájára, nyelv- és emberismeretére nézve, melyek azonban nyilván kiegészíthetők még absztrakt szinten is, nem beszélve az itt megtárgyalandó formák nyilván újabb és újabb konkretizálásairól a regény további részében.

Ha áttekintjük a komikum lényegét kutató elméleteket, arra a végső soron konszenzuális eredményre jutunk, hogy – legyen bár valaki nevetséges vagy megnevettető – a komikum forrása mindkét alapesetben ártalmatlan eltérés valamilyen normától.¹ Feladatunk tehát az lesz, hogy a nyelvi, illetve a nyelven keresztül megnyilvánuló normasértések egyfajta tipológiáját állítsuk fel a P. N. L.-nál található példák alapján.

Előljáróban még annyit, hogy itt persze nem részben elterjedt, banális nyelvi vétségekről van szó (a „-hassa, -hesse” ártalmatlan mintájára), melyeket az ember legföljebb titkon megmosolyogna. A nevetető hatást itt hatványozza egyfelől az, hogy (mint ahogy a „hiperinformativitás” szóból feljebb már kiderült) a vétségek egymást érik: nincs mondat ilyesmi nélkül. Az ötletek e sortüzében az ember azt sem tudja, hova

kapja a fejét. Az effajta hatást Helmuth Plessner elemzései alapján *vidám tanácsalanságnak* nevezhetjük, mely szerinte a komikum minden formájának velejárója. Tanácsalanságunk, mert valami (itt a nyelv mint *parole*) olyan is meg nem is, amilyennek lennie kellene; ezt „nem értjük”, s ennyiben voltaképpen magunkat nevetjük ki. A dolog abszurditása miatt viszont tanácsalanságunkat és a dolgot magát nem vesszük komolyan, innen vidámságunk.² Ugyanakkor azonban *másfelől* csak az absztrakt séma ismétlődik, a konkrét forma mindig más, s ez újabb és újabb alkalmat ad a sémával való innovatív s ezért mindig friss, mindig hatásos találkozásra. P. N. L. e kimeríthetetlennek tűnő nyelvi fantáziája egyben az ebben mint fantáziában megnyilvánuló szellemi szabadság iránti csodálattal is eltölt bennünket, ami ha nem is a komikus hatáshoz, de az élvezethez feltétlenül hozzájárul.

A TEST ANGYALA parodisztikus ál(lány)regény, melynek nemcsak az elbeszélője, hanem még a *szerezője* is fiktív (Sárbogárdi Jolán), és melyben a szerző/elbeszélő nemcsak hogy nem szemléli ironikus távolságból a főalak, Margittay Edina nyelvi botladozásait és finomkodásait, hanem egyenesen homogén közeget alkot vele, a humoros nyelvi ostobaság és mesterkélttség közegét. Az egyetlen, aki itt (hallgatólago) iróniával szemlél, az P. N. L.

Kezdjük talán két banális nyelvi normasértéssel: a tautológiával és a képzavarral. Előbbi abszolúttá fokozza a különben kívánatos redundanciát, amennyiben ugyanazt kétszer mondja: „*rámosolygott a teremtésre mosolyogva*” (6.). A képzavar az implikátumok összeegyeztethetőségének követelménye ellen vét, azaz az inkongruencia hibájába esik. Ha Napóleon minden katonája úgy érezhette, hogy marsallbot van a torniszterében, akkor abban, hogy „*sok szépet rejteget számára az élet marsallbotja*” (6.), a „*sok szépet rejteget*” még kongruálna ugyan szemantikailag a metonimikus napóleoni karrierígéréssel mint implikátummal (ez a szemantikus részkongruencia az a „csúszda”, amelyen az elbeszélő átcúszik a helyesből a helytelenbe), ellentmondásban áll azonban egy szó szerint vett marsallbot „*úrtartalmával*”. Mint ahogy inkongruencia áll fenn egy még akár megszemélyesített absztrakt „élet” és a prózaian konkrét „marsallság” között is.

Eléggé elemi továbbá az a követelmény, hogy az ember maradjon az eredetileg megütött hangnemen, stiláris regiszteren belül: ne váltson át mondjuk ünnepélyes hangnemről prózaira vagy megfordítva – kivéve, ha ezt retorikai szándékkal teszi, például éppenséggel meg akar nevetetni. Az önkéntelen, nem tudatos regiszterváltás ennek megfelelően komikus hatást kelt. Végző soron itt is a nyelvi következetesség, a konzisztencia követelményéről, az inkongruencia lehetőség szerinti elkerüléséről van szó. Egy példa: „*a napfény koszorúzta Marketing-irodában*” (7.). Itt egyetlen szintagmán belül váltja egymást a klisészerűen poétikus, majd hogyanem poétikus jelző és a prózai jelzett szó.

A következőkben az inkongruencia, a nem egymáshoz illés kevésbé (vagy aligha) ismert formáiról lesz szó, melyek mint ilyenek P. N. L. humoros invenciozításáról tesznek tanúbizonyságot. Az inkongruencia nyelvi alapja minden esetben valamilyen felszín alatti ellentmondás lesz, mely elvben, a *langue* felől lehetetlen lenne, a konkrét *parole*-esetben azonban „valóság”. Éppen az ellentmondás aközött, aminek valaminek lennie kellene, és ami – Schopenhauer szavával élve – „fogalom” (*Begriff*) és „objektum” (*Objekt*) között teszi ki a komikum lényegét.³ Bonyolultabbá itt, a nyelv területén ez általában válik, hogy a nyelvtől követelt „fogalom” avagy „ideál” nem más, mint éppen az ellentmondás-nélküliség, a konzisztencia, a „tárgy” viszont éppen hogy ellentmondásos. Így a voltaképpeni komikus ellentmondás itt a követelt kongruencia és a tényleges inkongruencia között áll fenn, hatványozott ellentmondással van tehát dolgunk.

A leggyakoribb a *szemantikai* ellentmondás. Ez fennállhat két egymás mellé állított

szó implikátuma között, mint a következő példában: „*mire nevetésbe torkollottak mindaketten*” (7.). *Valami* (egy beszélgetés stb.) torkollik például nevetésbe; személy nem torkolllhat, hiszen eredetileg folyókról mondhatjuk csak, hogy valamibe torkollnak. Az ige tehát dologi alanyt implikál az etimológia (metaforikus) logikája alapján. Ilyen értelemben az inkongruencia nemcsak az idiomatika, a szokás ellen vét, hanem az etimológiai logika ellen is. (A képzavar voltaképpen ennek az esetnek speciális, eleven metaforához kapcsolódó formája.) Hasonló a következő példa: „*nem báméskodhatott szanaszéjjel*” (5.). Az ember szanaszéjjel *hagy* valamit, tehát a szó dolgokhoz kötődik, nem viselkedéshez, személyhez. Edina így eldologiasodik is, degradálódik, a komikum tehát referenciális is, az elképzelt „világból” fakadó, nem csak nyelven belüli. Az utóbbi vonatkozásában az átcsúszás, a hiba csekély, hiszen lehet *minden* irányban báméskodni, *szertenézni*: ez a közös, általános szemantikai mag, a megfelelés „fogalom” és „tárgy” között. Ehhez azonban az elbeszélő rossz specifikációt választott. Megfelelésre, legyen az bármilyen csekély, szükség van: az irodalomnak meggyőzőnek, a valóságban gyökerezőnek is kell lennie, nem csak meglepőnek.

Szemantikai ellentmondás felléphet nem csupán közvetetten, az implikátumok között, hanem „közvetlenül” is, a szótári jelentés, a denotátumok között. Erről van szó az „*ejtőző Romániai Nénikék tarka forgatagát*” (5.) mondatrészletben: aki ejtőzik, az nem forog. Inkább a denotátumok referensei, világi megfelelői mondanak egymásnak ellent a „*kisportolt léptekkel*” (5.) szintagmában: léptek nem lehetnek kisportoltak, csak lábak. A tévesztés így itt is csekély, csak a szemantikai nyíl átírányításáról van szó a testrésztől a testrész funkciójára, ezáltal azonban mégiscsak az okról a „közeli” okozatra. Ilyen, végső soron referenciális ellentmondás áll fenn „akaratlanul” komikus zeugmák esetében is (egyazon szó helytelenül fog egybe igeként két másik szót): „*szokatlanul korán kezdte szép zeneszámait, s a »nyútt vonót«*” (6.) – az ige itt mindkét tárgyra vonatkozik, noha vonót, akár nyútt, akár nem, aligha lehet kezdeni.

Szintaktikai ellentmondás áll fenn például akkor, ha az elbeszélő elhagy egy szükségeszerű, az idiomatikától megkövetelt szintagmarészt. „*Dacára ezen a verőfényes, kora őszi reggelen*” (5.): az „á” mint birtokos személyrag birtokost tételez fel (*ennek* dacára). Itt tehát ellentmondással van dolgunk a vonzat követelménye és hiánya között. Ehhez hasonló „a haladó *Edina nem báméskodhatott*” (5.) példája: a haladás célirányos, határozót követel, mely itt hiányzik. De a komikum abból is fakad, hogy a szó mechanikus, gépszerű, alany-, illetve személytelen mozgást szuggerál, melynek a személynév ellentmond (gépszerűség [*un mécanisme superposé à la vie*] Henri Bergson szerint a komikus normaszegés tipikus formája),⁴ nem beszélve a szó politikai félreérthetőségéről.

A szintaktikai ellentmondás egy másik faja a számviszonyt illeti. A regény első mondata így hangzik: „*Margittay Edina még sohasem volt egymáséi*” (5.). „Egymás” és így „egymáséi lenni” két személyt tételez fel, nem egyet: alany és állítványkiegészítő nem kongruál. (Itt kivételesen a háttérben Karinthy kísért: „*Azt álmodtam, hogy két macska voltam és játszottam egymással.*”) „Egymáséi lenni” egyben ma már modorosnak ható, finomodó eufemizmus, mely az egész regény naiv ártatlanságot, tisztaságot sugalló s így (ironizáltan) hamis, idealizáló alaphangját már az első mondatban megüti. Megjegyzendő egyébként, hogy a fent elemzett „*Dacára ezen a verőfényes, kora őszi reggelen (kisportolt léptekkel haladt el az épületek övezte Váci utcán)*” a könyv második mondata, úgyhogy a „*Dacára*” még mint *non-sequitur* is komikus: vét a szövegösszefüggés követelménye ellen.

Morfológiai ellentmondással van dolgunk olyan szintagmákban, mint „*A szép, pálmafáktólí folyosón*” (7.), ahol nemcsak a (például) „szegélyezett” szó elhagyása komi-

kus, illetve a feltételezése annak, hogy az „i” képző azt pótolja, hanem – morfológiailag – az inkongruencia az „i” és az alapszó között: „i” csak ragozatlan névszót képezhet melléknévvé (emberi, késői), ragozottat azonban nem. Hasonló eset: „*DR. Havas Tamás ajtóni kilépésére*” (7.).

Az eddigi példák *nyelvi* anomáliák: a komikum abból fakad, hogy a kijelentések alanya a nyelv bizonyos normáitól tér el. Amit P. N. L. prezentál, az nyelv és mégsem nyelv: a komikum schopenhaueri alapparadoxija, az ellentmondás „fogalom” és „tárgy” között. A nyelv azonban lehet pusztán közvetítője is valamilyen intellektuális vagy személyiségbeli gyöngének, mely mint ártalmatlan eltérés valamilyen „világi”, „élet”-normától már önmagában véve, a nyelvi formától függetlenül is komikus. Ha azt olvassuk, hogy „*Köszöntötte eközben az idős, ám kedves portás Bácsit*” (6.), akkor a tévesen feltételezett (referenciális) ellentmondáson, végső soron tudatlanságon mosolygunk, csakúgy, mint szótévesztések esetén, amikor is a precíz szóismeret látszik hiányzani. Ha „*arab’s*” nyelvről hallunk (5.), akkor két hasonló szemantikai és fonológiai körbe tartozó „szomszéd” szó összetévesztésével van dolgunk, ami az egy „s” betű hozzáadása miatt (a hiányjel angolos belekeverésével tetézve) ellentmondást teremt jelző és jelzett szó között: „*arab’s*” csak ló lehet, nem nyelv. A tévesítés azonban itt is, mint a „*kisportolt léptek*”-nél, minimális, érintkező jelenségek területén való „akaratlan” miniatúvitel.

A reflexió hiányát, tehát ismét intellektuális gyengét jelez a következő példa: „*Margittay Edina alighogy lerakta könnyű kabátját, valamint egyebeket*” (7.). A szó túlzott általánossága a „lerakta” szó kontextusában „levetkőzést” villant fel: annak a butaságfajtának a komikuma ez, mely nem számol szavainak lehetséges hatásával. – „*DR. Havas Tamás*”-ról halljuk, hogy „*35-36 év körüli kisportolt alakját rásimuló divatos öltöny fedte kiegészítőkkkel*” (7.). Ismét: a szó a precizizálás hiánya miatt mindenféle kiálló, ráragasztott dolgot szuggerál, vizuális komikumot kelteve. A mondat végére való helyezés ezenfelül lényegtelenként, mellékesként tünteti fel a dolgot (süllyedő hanglejtés!), aminek következtében a komikus hatás a szó váratlansága révén még robbanásszerűbb.⁵

A személyiségbeli komikumhoz tartozik többek között a látszat és a valóság ellentéte, mely a regényben két formában jelentkezik. A hangvételre általában a negély jellemző (Tessék Edinát „édesnek”, „meghatónak” érezni!). Néhány példa P. N. L.-nak ilyen irányba ható stílári eszközzeire: 1. „*Mondotta is DR. Havas Tamás a teremtés édesanyjának egy esetben*” (6.). „*Teremtés*” így, jelző nélkül (vö. *helyes* teremtés stb.) olyannyira nem idiomatikus, hogy első olvasásra/hallásra szinte nem is érti az ember. Emellett elsősorban egy alak szájából, beszélt nyelvként várnánk, és nem az elbeszélőtől. Ugyanakkor az elbeszélő által használva is összhangban van a hangnem, a beállítódottság általános negélyességével. Hiszen beszélt nyelvben is (jelzővel) kedvességet konnotál. 2. „*szerette a metró és autótülkölést nagyon*” (5.). A „*nagyon*” befejező pozíciója – a természetes „nagyon szerette” helyett – affektált, éneklő, érzelmi, sőt érzelgős hangsúlyt ad a szónak, ami Edinát „édessé” teszi. 3. Ugyanezt a lelkendező hangot adja vissza Edina stílusában a regény első bekezdését összefoglaló mondat felkiáltójele: „*Kedvenc utcája volt!*” (5.) 4. „*nehogy baja essen véletlen*” (7.): régieskedő, irodalmiaskodó negély „véletlenül” helyett, amit fokoz a mondat végére való helyezés éneklő hangsúlya (mint a „*szerette... nagyon*” esetében).

Ezzel elérkeztünk egy másik látszat/valóság ellentétéhez, az intellektualitás komikus mímeléséhez, a „magasabb”, fellengzős, finomkodó stílus kultiválásához. 1. A „*nyútt vonót*” (6.) műveltséget fitogtat, persze oda nem illően. 2. Ha „*épületek övezte Váci utcáról*” van szó (5.), akkor nemcsak a szemantikai ellentmondás komikus „*övezte*” és „*ut-*

ca” között (csak teret övezhetnek fák vagy épületek), hanem az „övezte” fellengzőssége is: félresikerült kísérlet a stílárís többnek látszásra. 3. „*társalogtak [...] érdeklődésük köreiről*” (7.): itt az „*érdeklődési kör*” absztrakt, „művelt” szintagmáját igyekezett az elbeszélő fontoskodva és tévesen beiktatni például „*közös érdeklődésük témáiról*” helyett. 4. „*Sosem mondták például egymásnak, hogy proli, meg hülye, meg k...va, meg »teszemazt«, csaj, és még borsosabb satöbbik...*” (7.): választékos és pongyola szó egymásmellettségén kívül a finomkodás a helytelen ítélet mellett abban is megnyilvánul, hogy a még szörnyűbbekre csak utalás történik.

Befejezésül még néhány szót a regény stílusának két tipográfiai sajátosságáról: az idézőjelek és a nagybetűk megokolatlan használatáról, ami a *langue* felőli megokolatlansága révén már önmagában is butaságot konnotál, s így komikusan hat, de konkrét formái ezenfelül még mintegy össze is foglalják a nyelvi vagy nyelven keresztüli komikum eddig áttekintett „fenomenológiáját”.

Az idézőjelnek összefüggésünkben releváns funkciója az, hogy a szóhasználat stílárís inkongruenciájának tudatos voltát jelölje. A finom butaság itt többek között abban mutatkozik meg, hogy adott esetben inkongruencia épp hogy nem áll fenn: „*A szép, pálmafáktól folyosón »kifújta« magát*” (7.); vagy: „*zaklatás öltözötükörben, [...] sőt »szekírozás«!*” (7.). Ezek természetes, idiomatikus használat szavak, az idézőjelek azonban különösként tüntetik fel őket, s ezt modorosan, „poénkodva” hangsúlyozzák is (vele értendő mintegy: „ahogy mondják...”). Egy másik lehetőség abban áll, hogy az idézőjeles szó nemcsak hogy stílárísan (esetleg) inadekvát, hanem különben is téves: „*a Vörösmarthy Gerbaudban »kiruccanva« süteményt fogyasszanak*” (5.) (a Vörösmarty térre nem *kirándul* az ember). Ugyanez a példa egy harmadik lehetőséget is kihasznál: az „átvett” szó jelölhet negélyt is, itt például kedélyeskedő pajtásságot szuggerál az anyjával.

A nagybetűzés néha lelkendezés, „bájós” szeretetteljesség jele: „*Romániai Nénikék*” (6.); vagy a különös tiszteletadásé: „*DR. Havas Tamás*” (5.). Másutt („*»ragadós« ajánlatok, mint egymás Helyen sajnos*” [7.]) a nagybetű súlyos, nyomatékos célzásként hat, mely azonban ismeretlenre utalva csak elpuffan, a levegőbe vág.

A nagybetűzés *verbum dicendik*nél („*– Jó reggelt kívánok, Géza Bácsi! – Köszöntötte közben az idős, ám kedves portás Bácsit. – Csókolom, kislányom. – Viszonozta a portás Bácsi*” [6.]) új mondatot jelez, s így szünettartásra szólít fel, ami az idézett közhelyszerű mondatoknak és a *verbum dicendik*nek jelentőségüknél több súlyt igyekszik adni. A megokolatlanság komikumához itt az a nyelvi vétség is hozzáadódik, hogy az összetartozó idézet és idéző mondat ketté van szakítva.

S ha végül ismét feltesszük a kérdést, kinek a nyelven keresztül megnyilvánuló gyengéiről van itt voltaképpen szó, Edináéiról vagy az elbeszélőéiről, akkor felszínesen ítélve az utóbbi válaszra hajlanánk, hiszen a helyesírásbeli csacsiságok („*Vörösmarthy*” [5.], „*Bonbayban*” [5.], az „*arabs*” hiányjele [5.]) csakis tőle származhatnak. Ugyanakkor azonban az egész regény (M. Bahtyin szavával élve) „*kéthangú*”: az elbeszélő Edináéból beszél, stílusa Edináé, a megokolatlan idézőjelek nyilván az ő hangsúlyát vannak hivatva visszaadni, úgyhogy a helyesírási melléfogásokat akár ő is elkövethette volna. A következő mondat két első szava („*Sajnos, kedves édesapja ritkán tarthatott velük*” [5.]) szintén elbeszélő és alak elválaszthatatlanságát tanúsítja: a „*sajnos*” Edina, a „*kedves*” jelző az elbeszélő negélye.

A látszat ellenére tehát, úgy tűnik, fenntartható a bevezetőben elhangzott megállapítás: homogén ostobaságról és mesterkéeltségről van itt szó, melyben minden szereplő osztozik az ironikusan szemlélt elbeszélővel.

Jegyzetek

1. Ehhez az áttekintéshez és az ebből főként Arisztotelész és Schopenhauer segítségével leszárt eredményhez lásd András Horn: *DAS KOMISCHE IM SPIEGEL DER LITERATUR*. Würzburg, 1988. Különösen 116–118., 143–145.
2. Helmuth Plessner: *LACHEN UND WEINEN*. In: *PHILOSOPHISCHE ANTHROPOLOGIE*. Szerk. G. Dux. Frankfurt a. M., 1970. Különösen 78–125. Ehhez bővebben Horn: i. m. 187–189.
3. Arthur Schopenhauer: *A VILÁG MINT AKARAT ÉS KÉPZET*. Európa, 1991. 13. §. 101. k., illetve *DIE WELT ALS WILLE UND VORSTELLUNG* 1–2. kötet. Szerk. A. Hübscher. Zürich, 1977. 2/109–110.
4. Henri Bergson: *A NEVETÉS*. Gondolat, 1968. 63. k.
5. A hirtelenség nélkülözhetetlen feltétele a komikumnak. Ehhez l. Horn: i. m. 146–152.

Térey János

„DOKTOR FAUSTUS PANASZKODÁSA”

Az ördög áll a jobbomon, te mondad,
S én mit mondjak neked?
A balhit boldogít, de jobb legendát
Válassz e füstös történet helyett.
Szerződtem, és te?... Bár pokolba látok,
A hírnév édenében ébredek fel...
Mikor nekem vezényelsz „jobbra át!”-ot,
Bizony, balul cselekszel.

Hadd játsszak rossz és jónál jobb keresztényt,
Ha így vagyok szabad!
A lélek tágas, megfér benne egyként
Fehér és fekete tapasztalat.
Ki élve járok az elevenek közt,
Örömtől táltosodva, égve pírban,
Szeretnék megragadni bármi eszközt,
Hogy szegyenünk leírjam.

Pillants homlokom mögé!
Bár köszöntését fogadtam,
Sem testben, sem gondolatban
Nem vagyok az ördögé.